

Rapportage Strategie Energie Samen.

Stand van zaken per 20-6-2022. Voor de ALV van 24 juni 2022.

1. Inleiding

In 2021 zijn in de ALV verschillende focusgroepen ingesteld. Eén ervan kreeg de opdracht voor de *strategie en meerjarenbedrijfsplan* voor Energie Samen. In de periode november 2021 tot mei 2022 heeft een groep van 10 leden met deelname van de directie met drie bestuursleden hieraan gewerkt. Dit traject werd helaas onderbroken vanwege Covid in de periode dec '21.-jan '22.

Op 9 juni 2022 heeft de focusgroep een werkconferentie georganiseerd met 29 deelnemers uit de leden, bestuursleden en bedrijfsbureau die in 3 workshops strategische onderwerpen intensief met elkaar bespraken.

In dit document zijn de resultaten verwerkt door een delegatie van het bestuur. Hoewel dit geen definitieve uitgewerkte strategie is, denkt het bestuur dat het bedrijfsbureau hiermee aan de slag kan bij de belangrijke vraagstukken die urgent zijn vanwege de snelle ontwikkelingen in de energietransitie. Er is zeker nog een aantal belangrijke onderwerpen verder uit te werken, die het bestuur meeneemt voor het vervolg. Hoofdstuk 10 gaat hierover.

2. De keuzes waarvoor Energie Samen staat

Energie Samen is de landelijke organisatie van de energiegemeenschappen van burgers (*). Energie Samen heeft belangrijke keuzes te maken over de coöperatie en het bedrijfsbureau, met name:

- hoe zorgen we dat zo veel mogelijk energie-initiatieven zich willen aansluiten bij Energie Samen?
- hoe zorgen we dat we passende ondersteuning kunnen (laten) leveren?
- hoe zorgen we voor de juiste focus voor het bedrijfsbureau?
- hoe zorgen we dat dit financieel op de middellange termijn in balans is, zodat we zekerheid kunnen bieden aan leden en medewerkers?
- Hoe zorgen we voor ontwikkelingen die we voorzien maar die nog geen geld opleveren?

*) in Europees verband worden coöperatieve energieorganisaties van burgers zo aangeduid, zie <https://europadecentraal.nl/onderwerp/klimaat/energie/energiegemeenschappen/>

3. De droom: onze drijfveer

Wij zijn op weg naar een Europees netwerk van lokale energiegemeenschappen. Het doel hiervan is om er voor te zorgen dat er een energiesysteem ontstaat waar we als inwoners eigenaar van zijn met als primair doel: betaalbare groene energie voor iedereen.

Het eigenaarschap en de zeggenschap zijn cruciaal om de belangen van inwoners zo goed mogelijk te kunnen behartigen. Dit sluit samenwerking met commerciële partijen niet uit, mits onze zeggenschap gewaarborgd is.

Het schaalniveau, Europa, is uiteindelijk cruciaal om voldoende massa te creëren voor de noodzakelijke veranderingen, maar we beginnen gewoon in Nederland.

Iedere energiegemeenschap heeft recht van bestaan onder haar eigen voorwaarden. Naarmate het initiatief meer wil bijdragen aan het realiseren van de droom en gebruik maken van de collectieve diensten, is het noodzakelijk dat zij bereid is haar governance en bedrijfsprocessen af te stemmen op de daartoe deels nog te ontwikkelen landelijke en Europese werkwijze.

Energie Samen richt zich vooral op een collectieve aanpak, zonder de individuele aanpak voor bewoners uit het oog te verliezen.

4. Wat is hiervoor nodig

We willen zelf de zeggenschap over onze energievoorziening verkrijgen:

- Zowel over warmte als elektriciteit,
- De hele keten: opwekking, opslag, regeling/ balanceren, levering, eindverbruik apparaten.,

De zeggenschap strekt zich uit over:

- De fysieke onderdelen van het systeem (productie-eenheden, distributienetten, omzettingsapparaten (bijv. warmtepomp in huis)),
- Energiedata, software en algoritmen (bijv. verbruiksdata).

Dit houdt vaak ook in dat we het intellectuele, financiële en economische eigendom hebben en de bijbehorende kennis.

5. Onze leden, de energiegemeenschappen

Voorwaarde voor deelname in Energie Samen is coöperatieve samenwerking, volgens de coöperatieve principes. Het liefst gebeurt dat in de vorm van een coöperatie als juridische entiteit, tenzij aangetoond wordt dat in een andere juridische constructie onderstaande coöperatieve principes gewaarborgd zijn:

1. Vrijwillig en open lidmaatschap
2. Democratische controle door de leden
3. Economische participatie door de leden
4. Autonomie en onafhankelijkheid
5. Onderwijs, vorming en informatieverstrekking
6. Samenwerking tussen energiegemeenschappen
7. Aandacht voor de gemeenschap

Als leden niet de juridische vorm van een coöperatie hebben, geldt in elk geval (ad 1 en ad 2) dat er open deelname en actieve participatie van betrokkenen (bijvoorbeeld buurtbewoners en/of

energieambassadeurs) moet zijn. De economische participatie (ad 3) is van toepassing als er collectief eigendom is. De principes 4 t/m 7 gelden ook onverkort.

6. De ondersteuning en dienstverlening vanuit Energie Samen

De ondersteuning en dienstverlening vanuit Energie Samen is hieronder beschreven in drie clusters A, B en C, met een verschillende dynamiek en financieringsstructuur.

A. Verenigingsactiviteiten voor alle leden wordt vanuit Energie Samen

- Lobby voor
 - Sterke positie voor energiegemeenschappen in het energielandschap;
 - financiering voor maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld een fonds voor warmteprojecten)
 - de gewenste innovaties en allocatie van middelen door de overheid
- Intensieve communicatie binnen Energie Samen en haar leden gericht op:
 - Algemene uitwisseling van kennis en inspiratie tussen leden;
 - Aanwakken van de durf en het zelfvertrouwen bij de leden om coöperatief te ondernemen
- Stimuleren van democratische innovatie (bijvoorbeeld participatieprocessen en de inzet van burgerberaden) bij de energietransitie
- Intensieve externe communicatie: werken aan landelijke naamsbekendheid van Energie Samen en de coöperatieve beweging
- Zicht hebben op wet- en regelgeving en leden daarvan op de hoogte houden;
- Ondersteuning van leden bij hun governancevraagstukken;
- Afstemming op Europees niveau;

Deze “verenigingsactiviteiten” worden uitgevoerd door het bedrijfsbureau in samenwerking met het bestuur.

Door een aantrekkelijke toekomst te communiceren, een grotere beweging, die je kan helpen je lokale doelen te verwezenlijken, zorgen we dat zo veel mogelijk energie-initiatieven zich willen aansluiten bij Energie Samen. We kunnen ons niet permitteren het land in te trekken en te werven, we moeten een magneet zijn, geen “rattenvanger van Hamelen”.

B. Ondersteuning van activiteiten van leden vanuit het bedrijfsbureau

ICT-tools

- zoals Econobis (CRM, PCR/SCE-tools, aanmeldstraat voor projecten) en Hoomdossier voor inwoners.

Kennisdeling

- Ontwikkelen en aanbieden cursussen en opleidingen, inclusief de bijbehorende werkwijze
 - Hoom-aanpak,
 - organiseren warmteprojecten;
- Academy (kennisplatform, met partners)

Projectontwikkeling en -financiering

- Ondersteunen bij projectontwikkeling (regionaal/lokaal)

- Toegang tot diverse fondsen voor projectontwikkeling
- Projectcentrale (kennisplatform samen met Rabobank en andere partners)

Exploitatie

- Ondersteunen bij financieel / administratief proces;

Er is veel kennis onder de vele energiegemeenschappen. Het bedrijfsbureau van Energie Samen zorgt voor de ontsluiting hiervan, weet wat er gaande is, legt verbindingen.

We doen regionaal wat regionaal kan. Hier is de rol van de regionale koepels en projectbureaus van belang.

Door te zorgen dat we in het bedrijfsbureau kennis hebben van wat er gebeurt in het netwerk om zo snel mogelijk energiegemeenschappen elkaar te laten helpen, zorgen we voor passende ondersteuning.

C. Zorgen voor ontwikkeling en innovatie zodat op termijn de droom waargemaakt kan worden.

- Aansluiten bij ontwikkelingen in de maatschappij en de energiemarkt', zoals het betrekken van alle (inkomens)groepen, wat nodig is voor een inclusieve energietransitie.
- Ondersteuning collectieve warmte, inclusief ontwikkelfonds;
- Loca4local = de volledige keten faciliteren voor een lokaal energiesysteem.
- Het inzetten en coöperatief uitbaten van opslag- en sturingsvermogen , waaronder dat van elektrische auto's

Een belangrijk en overkoepelend uiteindelijke doel hierbij is: het betaalbaar maken van de lokale energievoorziening voor de leden van de energiegemeenschappen, zoals vervat is in onze droom.

Het bedrijfsbureau zorgt dat de voorlopers en de innovators ontwikkelingen in gang houden, voor de ondersteuning van plannen maar ontwikkelt niet zelfstandig nieuwe initiatieven en innovaties. Er is minimaal één coöperatie nodig die er verantwoordelijkheid voor wil nemen, zich hard wil maken en ook wil investeren in de voorbereiding. Het bedrijfsbureau organiseert de coöperatieve samenwerking en signaleert de noodzaak voor nieuwe initiatieven voor de coöperatieve sector.

De innovatie vanuit Energie Samen zit met name in de ketensamenwerking, betrokkenheid en eigenaarschap van de consument in de keten, sociale innovatie en de wijze van organiseren. Technische innovatie hoort niet bij de innovatieopgave van Energie Samen. De focus ligt op technieken die marktrijp of bijna marktrijp zijn.

De rol van het bedrijfsbureau hierbij is bewaken, signaleren en verbinden. Een basiscapaciteit voor deze functie wordt structureel gefinancierd vanuit de contributie, mogelijk aangevuld met langjarige overheidsfinanciering.

7. Hoe financieren we dit?

	Wat	Voor wie	Financiering	Aandachtspunt
A	Lobby Kennis delen	Beweging als geheel	Contributies Overheden?	Zij die de meeste contributie betalen moeten hier het nut van zien.
B	Diensten	Individueel lid	Deelnemer op basis van gebruik	
C	Verdere ontwikkeling bestaande diensten en innovatie	Beweging als geheel	Investerders, overheden.	Draagkrachtige leden wordt gevraagd om, op basis van een projectplan, begroting en investeringsplan, te investeren.

8. Prioriteiten

Globaal zien we de volgende prioriteiten. Daarbij moet aangetekend worden dat wat straks nodig is, nu al wordt voorbereid, ontwikkeld en op kleinere schaal getest.

NU

- Digitalisering (waaronder ICT uitbreiden voor warmtetransitie, verbeteren Econobis, ontwikkelen tooling en support voor energieopslag, - sturing en zelflevering).
- Zorgen dat leden, die elkaar kunnen helpen, elkaar vinden. Kennis operationaliseren en delen. (waaronder kennisplatform - Energie Samen Academy, Projectcentrale)
- Verdere verbetering van de bedrijfsprocessen in het bedrijfsbureau
- Zelfleveringsmodel/local4local/energiedelen ontwikkelen
- Sociale innovatie voor een inclusieve energietransitie lokaal toepasbaar maken, zodat alle groepen uit de samenleving kunnen deelnemen en gebruik maken van de diensten van energiegemeenschappen

STRAKS

- Collectieve warmtenetten
- Waterstof
- De hele lokale gemeenschap met overheden, organisaties en bedrijven werkt samen in een, zo veel mogelijk, geïntegreerd energiesysteem

9. Algemene opmerkingen en ideeën

Hierbij nog enkele aanvullende zaken die van belang zijn.

- Impact maken kan alleen als we productie draaien (de fabriek). We moeten zorgdragen voor het operationeel maken van de innovaties in de productieomgeving. De balans tussen ontdekken/innoveren en uitvoeren moet verschuiven in die laatste richting.
- Er is veel ontwikkel- en innovatiegeld beschikbaar maar subsidies verwerven vereist professionele energiegemeenschappen met betaald werk, dit lukt niet bij vrijwilligercoöperaties. Dit is een extra reden om (ook lokaal) te professionaliseren.
- Het bedrijfsleven reserveert een deel van de inkomsten voor innovatie, dat zou de coöperatieve sector ook kunnen doen.

- Energie Samen zou aandeelhouder kunnen worden in projecten waardoor een deel van de winst terugstroomt. Nu blijft de winst hangen in de projectcoöperaties.
- Op projectniveau zouden energiegemeenschappen kunnen streven naar 100% eigendom of zeggenschap of in elk geval overwegende zeggenschap zodat we onze droom kunnen realiseren.

10. Nog openstaande belangrijke vragen.

Aan de volgende onderwerpen moet in het vervolg van het strategieproces nog extra aandacht worden besteed:

- Hoe komen we aan goede mensen (bestuurders, medewerkers, adviseurs) op alle niveaus?
- De externe analyse van ons werkveld, waaronder:
 - Welke andere externe partijen/mogelijke strategische partners zijn belangrijk en hoe gaan we met ze om?
 - Welke trends in de maatschappij zijn relevant en hoe spelen we erop in?
 - Welke kansen en bedreigingen in de omgeving zijn er en hoe gaan we ermee om?
- Welke criteria hanteren we bij de verder uitwerking van de prioritering en planning?

Bij de externe analyse kan *bijvoorbeeld* aan de orde komen hoe we ons (willen) verhouden tot Hieropgewekt, de NMF's en andere landelijke spelers, tot commerciële projectontwikkelaars en energiebedrijven, (branche)organisaties van bewoners, (lokale) overheden, maatschappelijke ontwikkelbedrijven etcetera.